

Дискусија о будућности заштите биља у ЕУ – део шире дискусије о будућности производње хране и превенцији климатских промена

Автор(и): проф. д-р Вили Харизанова, от Аграрен универзитет в Пловдив

Дата: 03.05.2023 Брой: 5/2023

Tokom poslednje decenije, čovečanstvo je osetilo pretnju klimatskih promena, gubitka biološke raznovrsnosti i zagađenja planete. Izveštaj IPBES-a utvrđuje da priroda propada neverovatnom brzinom u ljudskoj istoriji, a stopa izumiranja vrsta se ubrzava. Prema WWF-u, svet je izgubio skoro 70% svojih divljih životinjskih vrsta od 1970. godine. Ovo preti ekosistemima od kojih zavise hrana i poljoprivreda. Istovremeno, najnovija upozorenja Međunarodne konvencije o zaštiti bilja (IPPC) jasno pokazuju da ove decenije imamo poslednju šansu da

ograničimo globalno zagrevanje na 1,5 stepeni Celzijusa, nakon čega ćemo krenuti nepovratnim putem koji će neke delove ove planete učiniti nenastanjivim, a druge sve neprijateljskijim.

Poljoprivreda, kao najveća industrija na svetu, doprinosi problemima i od nje se očekuje da ponudi rešenja. Sektor zapošljava više od milijardu ljudi i proizvodi hranu u vrednosti od preko 1,3 biliona dolara godišnje. Pašnjaci i usevi zauzimaju oko 50 posto naseljive zemlje i pružaju stanište i hranu brojnim vrstama. Svetska populacija danas premašuje 7 milijardi, a do 2100. godine očekuje se da će dostići 11 milijardi. Dalje širenje poljoprivrednog zemljišta je neprihvatljivo, jer je ono najvažniji faktor u gubitku biološke raznovrsnosti, povećanju gasova staklene bašte i negativnom uticaju na životnu sredinu. Težnja za povećanjem produktivnosti radi zadovoljenja potreba rastuće populacije stvara ozbiljan pritisak s obzirom na posledice po životnu sredinu. Bolesti, štetočine i korovi utiču na proizvodnju useva, dovodeći do gubitka resursa (vode, energije, rada) i negativno utiču na održivost.

Zahvaljujući povećanom interesovanju medija oko Međunarodne godine zdravlja bilja (2020), postalo je široko poznato da su zdrave biljke temelj svakog života, funkcionisanja ekosistema i bezbednosti hrane. Štetočine i bolesti oštećuju useve, smanjujući dostupnost hrane i povećavajući troškove njene proizvodnje. Očuvanje zdravlja bilja štiti životnu sredinu, šume i biološku raznovrsnost od biljnih štetočina, rešava posledice klimatskih promena i podržava napore da se okonča glad, pothranjenost i siromaštvo. Danas se godišnje izgubi do 40% prehrambenih useva zbog štetočina. U ekonomskom smislu, same biljne bolesti koštaju globalnu ekonomiju oko 220 milijardi dolara godišnje, a invazivni insekti oko 70 milijardi dolara. Štiteći biljke od štetočina, bolesti i korova i sprečavajući njihovo širenje u nova područja, zdravlje bilja direktno doprinosi očuvanju naše biološke raznovrsnosti i zaštiti životne sredine. Pored toga, bolje zdravlje bilja u poljoprivredi smanjuje potrebu za upotrebom hemikalija za suzbijanje štetočina. Ovo, zauzvrat, takođe doprinosi zaštiti životne sredine.

40 godina – Fakultet za zaštitu bilja i agroekologiju

Godine 2020, EU je pokrenula Evropski zeleni plan, strategiju "Od farme do viljuške" i strategiju za biološku raznovrsnost. One sadrže planove za značajno smanjenje doprinosa Evrope klimatskim promenama, za transformaciju poljoprivrede ka održivim nivoima proizvodnje i potrošnje, i za zaštitu životne sredine i biološke raznovrsnosti. Rasprava o budućnosti zaštite bilja u EU deo je mnogo šire rasprave o budućnosti proizvodnje hrane i sprečavanju klimatskih promena. U 2020. godini, zaštita useva se više ne može sprovoditi izolovano. Zaštita bilja je ugrađena u integrisanu strategiju proizvodnje koja obuhvata sve inpute i mere neophodne za optimizaciju procesa proizvodnje useva. Pritisak javnosti i potrebe poljoprivrednika zahtevaju potragu za

promenama. Inovacije u industriji, zajedno sa fundamentalnim i primenjenim istraživanjima sa univerziteta i istraživačkih instituta, stvaraju mogućnosti za poboljšanje tehnika zaštite useva. Politika smanjenja upotrebe sredstava za zaštitu bilja zahteva ubrzani razvoj alternativa. Sistem hrane i poljoprivrede poseduje ljudsko znanje i inventivnost, inovacije i tehnologije, i prirodni kapital da poveća svoju produktivnost i otpornost, kao i da smanji sopstveni ugljeni otisak i ukloni milijarde tona ugljenika iz atmosfere i zarobi ga u zemljištu, šumama, tresetištima i močvarama.

Izazov je izgraditi održiviji sistem hrane i poljoprivrede koji ublažava efekte klimatskih promena i obnavlja biološku raznovrsnost i naše ekosisteme.

Ovo se može postići kroz: razvoj i široku primenu regenerativne poljoprivrede i sličnih pristupa koji vode poboljšanim rezultatima za produktivnu i ekološki održivu poljoprivredu; vrednovanje i uračunavanje upotrebe prirodnog kapitala kao što su voda, zemljište, vazduh i biološka raznovrsnost od strane agro-prehrambenog sistema; tržišne podsticaje i javno finansiranje za obnovu prirode i obezbeđivanje različitih usluga ekosistema; deljenje znanja i traganje za inovacijama u tehnologijama i praksama koje podržavaju i bezbednost hrane i bezbednost životne sredine i napuštanje onih koje to ne čine.

40 ГОДИНИ Факултет по растителна защита и агроекология

Опитът от вчера

Действията днес

Увереността за утре

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ
ПЛОВДИВ

2023